

2. Kävimme kylässä

Tässä jaksossa on kolme matkakertomusta ja kertomus siitä, milaista on palata pitkältä matkalta takaisin Suomeen sekä toive liikkuvaan taloon pääsemisestä. Kertomukset ovat melko pitkiä, joten niitä kannatta työstää ja käsitellä useammassa osassa.

Pienten lasten äiti ja isä Afrikassa 2001

Mikko Vesamäki

lääketieteen opiskelija Kuopiossa

Jakaranda on Suomen Lähetysseuran musiikkiryhmä, joka teki kesällä 2001 vajaan kuukauden mittaisen turneen esittämänsä musiikin alkulähteille eteläiseen Afrikkaan.

19.7. Helsinki

Sinivalkoisin siivin kohti Lontoota. Lapset jäivät tyytyväisinä jätskiä lipoen mummin hoiviin, hyvä kun edes huomasi lähtemistemme. Lasten mukaan ottamistakin harkittiin jossain vaiheessa, mutta kun tiedossa oli mm. 5000 km autossa istumista seuraavan kuukauden aikana, olisi urakka ollut 1- ja 4-vuotiaille tyttärille aika hurja. Vanhemmista puhumattakaan.

Lontoossa vaihto South African Airlinesin hoiviin. Kymmentuntinen istumisrupeama meni kivuttomasti, ruoka oli hyvää ja sitä oli riittämättömästi, jalat puutuivat ja leffa oli huono. Aamulla ensimmäinen katsaus Afrikan mantereeseen. Vietin lapsuuteni Keniassa, ja tämä on 13 vuoden jälkeen ensimmäinen paluu mustaan maanosaan. Hämmentäviä tunteita.

20.7. Gaborone, Botswana.

Saavuimme lentomatkamme päähän pienellä pomppivalla potkurikoneella. Hieman yllättäen myös kaikki matkavaramme saapuivat kerallamme. Kulkupeleiksi 30 hengen ryhmällemme vuokrasimme neljä Toyota Condoria, lisäksi käytössämme oli kaksi Suomen Lähetysseuran volkkaribussia Namiabiasta.

Ja liikenne tietysti vasemmanpuoleista! Ensimmäisestä risteyksestä tyylikkäästi väärälle kaistalle. Risteyksissä koko letka pyyhki kiihkeästi tuulilasejaan käsien hakiessa suuntavilkun viiksiä. Vasemmalla kädellä vaihtaminen toi myös pikantin lisän ajosuoritukseen. Matkalla ensimmäiseen majapaikkaan oli kiusallisen monta liikenneympyrää. Väistämissäännöt olivat jokseenkin epäselviä, ja jo kolmannessa ympyrässä kanssa-autoilija näki tarpeelliseksi huudattaa torveaan ryhmittyäni suoraan hänen eteensä keskellä ympyrää. 100%:n kolarivakuutus tuntui mitä turvallisimmalta ratkaisulta.

21.7.

Yöllä oli pakkasta, nyhän on täälläpäin talvi. Olihan meitä varoiteltu, mutta ei sitä todeksi uskonut ennen kuin yöllä paleli kolmen viltin alla. Päästiin varsinaisiin hommiin, "workshop" paikallisen kuoron kanssa alkoi. Koimme olevamme todella odotettuja vieraita, harjoittelimme leppoisesti toistemme biisejä illan konsertin yhteisosuutta varten. Botswanalainen laulukulttuuri yllätti miesäänien vahvoilla vibraatoilla, myös naispuoliset tenorit herättivät hämmennystä.

Illalla ensimmäinen konsertti, kokonaiskesto lopulta neljä tuntia. Viisi kuoroa, marimbayhtye sekä nuorisopuhallinorkesteri. Afrikkalaiseen rentoon tyyliin edettiin venyvän ja paukkuvan aikataulun mukaan. Todella mahtava-saundisia kuoroja, nuorisokuoron 15-

Jatkuu sivulla 86

kesäiset bassotkin olisivat laulaneet omat bassomme suohon, mikäli möinen olisi tästä kuivuudesta löytynyt.

24.7. Francistown, Botswana

Ensimmäinen todellinen matkapäivä. 1000 kilometriä taivalta, puolimatka lounaskonsertti Francistownissa. Hyvää suoraa tietä, 140 km/h vääriä puolta kaksikaistaisella tiellä hirvitti aluksi, mutta kaikkeen tottuu. Villieläimiltä vältyimme, mutta aasi-, lehmä- ja vuohilaumojia riitti väisteltäviksi. Letkan kärki osui kahdesti tutkaan, kolmannesta saimme vastaantulijoilta varoituksen ja vältyimme sakoilta. Lounaaksi tarjottiin paikallista herkkua, mopane-toukkia paistettuna. Viisisenttiset toukat maistuivat etäisesti savusilakalta, mutta ulkonäkö ja suun välittämä ”syöt perhosentoukkaa” -tuntuma rajoittivat nautinnon osaltani kahteen toukkaan. Pesuvadillinen oli ryhmällemme hiukan liikkaa, paikallisille pastoreille jäi runsaasti syötävää.

25.7. Maun, Botswana

Vierailu aids-orpojen päiväkodissa oli koskettava. Botswanassa HIV-positiivisia on noin 35% väestöstä, joissain kaupungeissa yli puolella on HIV. Aids-orpoja siis riittää, mutta rahoituksen kanssa on ongelmia, myös tämä päiväkotivetele viimeisiään rahoituksen puutteessa. Illan konsertissa taas loistava tunnelma, tosin sulakkeilla oli vaikeuksia pysyä menossa mukana; loppupuolella keikkaa kitaristimme soittivat fikkarit hampaissa ja salin valaistuksesta huolehti perkussionistin pitelemä pöytälamppu.

26.7. Rundu, Namibia

Siirryimme Namibian puolelle. Botswana on varsin rikas maa, ja siirtymisen Namibiaan huomasi mm. tiestön huononemisesta. Matkanopeutemme se ei tosin mitenkään vaikuttanut. Illan konsertissa Rundulla oli jälleen tupa täynnä. Yleisöllä on tapana vilkuttaa esiintyjille onnistuneen suorituksen merkiksi taputtamisen jäädessä vähemmälle. Varsinkin ndongankieliset laulumme aiheuttivat vilkutusta ja ligoilointimyrskyä yleisössä. Paitsi heiluvia käsiä myös heiluvia manikkoja oli runsaasti

ilmassa ihmisten tallentaessa iltaamme kaseteille.

27.7.- 2.8. Oniipa, Namibia

Saavuimme Ambomaalle, Oniipaan, suomalaisen lähetystyön alkuksijoille. Tänne saapui 140 vuotta sitten Martti Rautanen härkävankkureillaan seitsemän ambokuninkaan osoittamalle paikalle ja aloitti työn, jota nyt osaltaan olemme jatkamassa. Maanmiehiä täällä onkin runsaasti, viikon aikana törmäsimme ainakin neljään eri ryhmään suomalaisia, kuka milläkin asialla.

Oniipan kirkon massiiviset kirkkorut hämmensivät, muistui mieleen lukuisat esimerkit ”onnistuneista” kehitysyhteistyöhankkeista. Kirkon piispa totesikin tervetuliaispuheessaan, että kuulostamme rumpuinemme enemmän afrikkalaisilta kuin he itse. Kuulimme myös hämmennyneitä kommentteja siitä, miksi silloin sata vuotta sitten kiellettiin kaikki perinteinen musisointi ja nyt tullaan uudelleen opettamaan heille, että miten afrikkalaisten kuuluu soittaa. On kai se niinkin.

Maisema on karua ja kuivaa. Palmuja, pientä pusikkoa, vähän puita. Isompia sateita tulee muutaman vuoden välein.

Keikka Oshigambo High Schoolissa esitteli meille paikallisen koulunurison. Osa oli pukeutunut lähes samoin kuin suomalainen nuoriso, kännykät pirisivät taskuissa keikan mittaana. Toisaalta taas oli köyhemmin pukeutunutta väkeä, ja kaikkea siltä väliltä. Jätkät valuivat takariviin pipot silmillä, tytöt kihertelivät keskenään. Nuoriso on samaa niin meillä kuin muuallakin.

3-6.8. Shangalala, Angola

Lähtö Angolaan. Angolaan meno herätti ryhmässämme runsaasti ristiriitaisia tunteita. Kohteenamme oli Shangalala, samainen kylä, joka kesäkuussa pääsi Suomessa lööppeihin rosvojoukon yöllisen hyökkäyksen jälkeen. Nämä ryöstivät klinikan ja tappoivat vartijan, joka ei suostunut kertomaan suomalaisperheen asuinpaikkaa. Vähempikin jännittää. Lisäksi vakuutusyhtiöt Suomessa luokittelevat Angolan sotaikäväksi maaksi, jossa matkava-

kuutus ei välttämättä ole aina voimassa. Meitä kuitenkin odotettiin hartaasti sinne vierailulle, ja niinpä lähdimme matkaan tukevilla maastoautoilla, joilla Angolan suomalaiset tulivat meitä hakemaan.

Raja-aseman poliiseilla oli kranaatinheittäjiä ja it-tykkeitä, mikä ei laukaissut jännittynyttä tunnelmaa. Tiet olivat todella huonoja, 150 kilometrin matkaan meni nelisen tuntia, asfalttietä. Tosin tien vieri oli monesti huomattavasti tietä paremmassa kunnossa. Tien varsilla näkyi paikka paikoin hajalle ammuttuja autosattueita ja palaneita panssarivaunuja kymmenen vuoden takaisten taisteluiden muistona. Talojen seinät olivat luodinreikien täplittämiä, välissä suurempia reikiä raskaammista aseista.

Ihmiset olivat kuitenkin äärettömän iloisia ryhmämme saapumisesta. Joka paikassa minne tulimme, oli vastassa laulava kuoro ja seurakunta, iloisia ilmeitä ja onnellisia kasvoja. Eräs kato-lisen lähetysaseman lähinnä mummoista koostuva kasteluokka huusi ilosta suoraa huutoa, kun ajoimme aseman pihalle. Aivan ennen kokemattomia tunnelmia.

Shangalalassa oli menossa Angolan kirkon musiikkikurssi, johon osallistujat olivat tulleet jopa useiden päivien matkojen päästä. Meitä pidettiin todella hyvänä. Kuvaavinta oli ehkä suomalaisen lähettiperheen vesan hämmästyneenä kommentti hänen tullessaan syömään kanssamme samaan pöytään: ”Äiti, onko täällä tosiaan mehua?”

Angola oli varmasti matkamme kohokohta, jonka kruunasi vielä loistava puulämmitteinen sauna, jossa löylytelimme auringon laskeutua apinanleipäpuiden taakse. Tästä huolimatta oli mukava palata takaisin ”turvalliseen” Namibiaan.

7.-8.8. Etosha, Namibia

Matkamme kääntyy loppuaan kohti. Yhteydet kotiin on hoidettu tekstiviestien välityksellä. Verkko löytyy yleensä hyvin, tosin pahimmillaan on pitänyt seistä käsi pystyssä auton katolla, kun on jouduttu soittamaan uusia vararenkaita kolmannen rengarikon jäl-

keen iltayöstä.

Afrikka ei ole mitään ilman eläinsafaria. Kävimme Etoshan luonnonpuistossa katsastamassa suunnattoman suola-aavikon liepeillä elelevät kirahvit, seeprat, norsut ja epälukuiset antilopopilajikkeet. Leijona ja sarvikuono jäivät odottelemaan seuraavaa kertaa. Onpahan hyvä syy tulla takaisin.

9.8. Swakopmund, Namibia

Swakopmund Atlantin rannalla. Perillepääsy venähtää pimeään puolelle. Päästelemme hyväkuntoista hiekkatietä jälleen sataa neljäkymppiä, nyt vaihteeksi hirvittää. Rengaskin puhkeaa. Sitä vaihtaessa aurinko laskee upeasti Namibin aavikkoon, yhteen maailman kuivimmista paikoista.

Swakopmund esittelee taas Afrikan kahtiajakautuneisuutta. Suositun lomakaupungin keskusta on kuin Välimeren rannalta, valkoista nuorisoriikkaa kaupungilla. Keikkamme on kuitenkin hieman syrjemmällä, hieman rähjäisellä alueella, valkoihaisia ei yleisössä näy. Muutaman korttelin alueella on viisi kirkkoa.

Heti kaupungin laidalta alkaa mah-tava dyynien halkoma aavikko. Käymme kiipeämässä suurella dyynillä. Sandboardingiakin olisi tarjolla, rasvattulla lumilaudalla pääsee kuulemma hyvään vauhtiin. Ajanpuutteen vuoksi jää kokeilematta, valitettavasti.

10.-14.8. Windhoek, Namibia

Loppuaika kuluu Windhoekissa, Namibian pääkaupungissa. Varsin moderni kaupunki lukemattomien kukkuloiden seassa. Kiertueemme viimeinen konsertti on paikallisella Tavastialla, the Warehouse on paikan nimi. Julisteita on levitetty lähes jokaiseen lyhytolppaan kaupungilla. Ensimmäinen klubikeikka tällä porukalla, hyvin menee kaiken kaikkiaan. Ministereitäkin oli kuulemma yleisössä.

Reissu alkaa kantaa veroa joukossa, yksi sopraano pyörtyy väliajalla. Muutama malariakin on tullut lääkittyä porukassa, diagnostiikka- ja hoitokäytäntö poikkeaa jonkin verran tutusta kotimaisesta: Jos nousee kuume, jota mahatauti tai flunssa ei suoraan selitä, on kyseessä malaria ja se hoide-

Jatkoa sivulta 87

taan mukanaolevin lääkkein. Mahatautiakin toki on ollut, mutta ei mitään vakavaa. Runsas matka-apteekkini pullistelee loppuun saakka käytön puutteessa.

15.8.

Haikea paluumatka, kuten asiaan kuuluu. Hyvin mukana seuranneet matkavaramme jäivät lopulta kaikki Lontooseen. Viimeinen päiväkirjamerkin-
tä: ”Nyt on matkaa Helsinkiin vajaa

tunti. Tyttöjen näkeminen jännittää, mitä mahtavat sanoa? Kohtahan sen näkee”.

Jälkikirjoitus:

Kuopio, Suomi

Kaksi viikkoa kotiinpaluun jälkeen ensi kertaa autonrattiin. Ja ensimmäisestä risteyksestä tyyllillä: pyyhkijät heiluen vasemmalle kaistalle. Ei ihmisuhreja.

Seitsemäs ihme Etiopiassa

Reijo Takamaa

Suomi

Lalibela, Lalibala, Lalibella – maailman seitsemäs ihme – totta ja olemassa – kirkko, joka on olemassa ruokoilemista varten

Hengästyttää. Ei ihme, sillä ollaan 2600 metrissä, jossa ilma on ohutta ja kuivaa. Tänne tultiin katsomaan sitä seitsemättä ihmettä, uutta Jerusalemiä, kallioihin hakattua kaupunkia. Sanoinkuvaamaton kalliolabyrintti, jota kuitenkin yritän sanottaa. Yksitoista peruskallioon louhittua pyhäkköä.

Hengästyttää pelkkä ajatus. Tässä kuumuudessa näitä kirkkoja louhittiin 23 vuotta 1100-luvulla, paljain käsin. Rakennuttaja oli kuningas Lalibela, joka ei halunnut tehdä palatseja, vaan kirkkoja. Hän oli matkustanut muun muassa Jerusalemissa, Egyptissä ja Kreikassa. Lyhentääkseen kansansa pyhiinvaellusmatkoja, hän rakennutti tämän uuden Jerusalemin, joka on koko historiansa ajan ollut etiopialaisten ortodoksien ja muiden kristittyjen pyhiinvaelluskohde.

Juuri kun olen saanut hengityksen tasaantumaan vilpoisessa luolastossa, Pyhän Marian kirkon portailla, huomaan merkittävästi mumisevien

pappien ja seurakuntalaisten joukon. Keitä ovat nämä papit, diakonit ja seurakuntalaiset? Eivät suinkaan palkollisia työntekijöitä? Eivät suinkaan ammatillisia kollegojamme, vaan köyhiä, köyhimmistä köyhimpiä, ruokoilijoita.

Ja heidän jälkeensä vielä köyhempiä, vielä rammempia, vielä hiljaisempia. Pienissä luolissa asustavia miehiä ja naisia ruokoilemassa omassa yksinäisyydessään. Ja heidän jälkeensä taas köyhempiä, silmäpuolia, raajarikkoja ja sairaita lapsia, aikuisia ja vanhuksia. Kerjäläisiä kirkon portaila ja kujilla.

Hengästyttää, mutta muusta syystä kuin ennen. Henkeni yhtyy jollakin merkittävällä tavalla näiden ihmisten historialliseen rukousketjuun, vuosisataiseen huutoon ja hiljaisuuteen, jossa kirkko on, jossa seurakunta on siksi, että se ruokoilee.

Nousemme taas maan pinnalle ja jätämme historiallisen kohteen taaksemme. Mikä vastakohta paluumatkalla. Kauniisti hymyileviä, uljaita etiopialaisnuoria sinisissä kouluasuissaan kotimatalla. Köyhiä kyllä, mutta elämästään ylpeitä afrikkalaisia.

Suomi 2001

Toivoa ja kipinöitä - päiväkirjamerkintöjä Etiopiassa 2001

*Kirsi Hakala, Kai Jantunen, Eija Kallinen,
Reijo Takamaa ja Marja-Leena Toivanen*

Suomen Lähetysseura järjesti kirkon nuorisotyössä toimiville työntekijöille opintomatkan Etiopiaan. Matkaan osallistui 14 suomalaista, jotka tutustuivat kahden viikon ajan lähetystyöhön Addis Abebassa ja Hosainassa. Ohessa muutamia merkintöjä päiväkirjojen lehdistä.

Tiistai 20.2.

“Ystävät jälleen yhteen tuo ja rakkaat rakkaittensa luo” lauloimme Suomesa lähetyskirkossa ja lähdimme puolen vuorokauden lennolle kohti Addis Abebaa. Aavistelimme, että matka muuttaisi meitä, mutta emme tienneet miten.

Keskiviikko 21.2.

Aurinko nousi meitä vastaan, kun lensimme Etiopian ilmatilaan. Nukkumatoman yön väsymys silmissä katelimme vuoristoista maisemaa. Kaikkialla oli peltotilkkuja – ruskean eri sävyjä. Sadekausi oli vasta tulossa. Lentokentällä kohtasimme Kerttu Nygrenin, 30 vuotta Etiopiassa lähetystyötä tehneen suomalaisen naisen. Alkoi mielenkiintoinen matka lähetystyöhön, omaan itseemme ja monien vastakohtien Etiopiaan.

Torstai 22.2.

Tärinähoitoa tuntitolkulla koko porukalla matkatessamme vanhalla linjurilla kohti Hosainaa. Onneksi erilaisista akuuteista ja ennalta sovituista syistä pidimme matkan aikana taukoja. Tällainen ennalta sovittu tauko osui Siltin kaupunkiin, jossa tamperelaisilla päiväkerholaisilla on jo usean vuoden ajan ollut viisi kummilasta. Matkatavaroihin oli varattuna tuliaisia lapsille: käsinukkeja, väriliituja ja karkkia.

Huomasimme yllättäen joutuneemme keskelle markkinoita! Kau-

pungin tori oli tupaten täynnä väkeä ja myytävää. Emme päässeet linjurilamme päiväkodille, vaan neljän hengen ryhmä lähti viemään tuliaiset päiväkodille apostolinkyydillä. Tosin matkan varrella joukkoomme liittyi monia muitakin. Saimme kaikkialla liikkusamme aikaan ruuhkaa!

Päiväkodin pihapuun alla varjossa kohtasimme lapsijoukon ja henkilökuntaa. Lapset tervehtivät meitä laulullaan. Kerroin terveiset Tampereelta, pieniltä suomalaisilta ystäviltä. Kerttu tulkkasi ja pani välillä omiaanikin opettaessaan lapsille puhtauden tärkeyttä.

Se oli hyvin pieni hetki, mutta tuntui kuitenkin päivän kohokohdalta.

Perjantai 23.2.

Aurinko paahtaa kuumasti Armonlinnan pihalle. Olemme prostituoitujen ja aids-valistuksen tukikeskuksessa. Paikka on entinen rivitalomainen hotelli keskellä Hosainan kaupungin pölyisiä kujia. Kuuntelemme kertomuksia siitä, millaista kymmenen vuotta sitten Kertun saamasta voimakkaasta näystä liikkeelle lähtenyt toiminta on ollut ja on nykyään.

Teitä prostituutioon on erilaisia. Joku on tullut raiskatuksi ja sitten suvun hylkäämäksi. Moni on lähtenyt tavalliseen työhön hotellin baariin käsitsemättä, että työhön edellytetään sisältyvän myös itsensä myymistä.

Tämä on särkyneitten majatalo, uuden toivon ja alkamisen paikka. Sielunhoitoa, sairaanhoitoa, käytännön apua uuden elämän aloittamiseen... Kokemus piirtyy syvälle mieleeni.

Lähtiessä ostan Armonlinnan naisten tekemän mustavalkoisen stolan. Kuolema ja elämä ovat siinä kankaan kahden puolen, kiinni toisissaan. Niin

Jatkuu sivulla 90

kuin näillä naisilla ja meillä. Risti, joka on kirjailtu stolan liepeisiin, on täynnä elämän värejä. Niin se taitaa olla, mustavalkoisuus katoaa ristin juurella. Lähden Armonlinnasta stola kainalossa. Tätä iestä kannan harteillani nöyrästi.

Puikkelehdimme Hosainassa täyden kirkon penkkiriviin istumaan. On kuurojen kirkkopyhä. Yhdeksän nuorta kastetaan ja liki 30 konfirmoidaan. Nuoret ovat Suomen Lähetysseuran kuurojen koulun oppilaita.

He ovat etuoikeutettuja nuoria monella tavalla. Se, että voi opiskella, on hieno mahdollisuus. Se, että on kuuro ja saa opiskella, on harvinainen mahdollisuus. Ettei leimata kuurouden tähden tyhmäksi, riivatuksi tai hulluksi, on vielä harvinaisempi mahdollisuus. Olen ylpeä siitä työstä, jota Lähetysseura tekee – täälläkin.

Kasteiden ja konfirmaation jälkeen nuoret kerääntyvät seurakunnan eteen "laulamaan". Huomaan, että rytmi on ruumiissa, ei kuulossa. Nuoret liikkuvat laulaessaan ja pysyvät kaikki hyvin tahdissa. Laulu tuo liikuttuksen kyöneleet silmiin. Nuoret viittovat laulun sanat ja yhtyvät omalla äänellään lauluun. Me kuulemme hiljaisessa ulinassa ja ääntelyssä sen, mitä nämä nuoret eivät voi itse kuulla. He kertovat viittojen meille sen, mitä emme osaa lukea. Ja kuitenkin he tulevat kuulluiksi ja me ymmärrämme.

Keskiviikko 28.2.

Lalibela, Lalibala, Lalibella – maailman seitsemäs ihme – totta ja olemassa – kirkko, joka on olemassa ruokilemistä varten.

Hengästyttää. Ei ihme, sillä ollaan 2600 metrin korkeudessa, jossa ilma on ohutta ja kuivaa. Tänne tultiin katsomaan sitä seitsemättä ihmettä, kallioihin hakattua kaupunkia. Sanoinkuvaamaton labyrintti: yksitoista peruskallioon louhittua pyhäkköä.

Hengästyttää pelkkä ajatus, että tässä kuumuudessa näitä kirkkoja louhittiin 23 vuotta 1100-luvulla paljain käsin. Rakennuttaja oli kuningas Lalibela, joka ei halunnut tehdä pa-

latseja vaan kirkkoja. Hän oli matkustanut mm. Jerusalemissa, Egyptissä ja Kreikassa. Lyhentääkseen kansansa pyhiinvaellusmatkoja hän rakennutti tämän "uuden Jerusalemin", joka koko historiansa ajan on ollut etiopialaisten ortodoksien ja muiden kristittyjen pyhiinvaelluskohde.

Torstai 1.3.

Kiipeän helteistä vuorenrinnettä ja kuulen lasten huutavan kirkkaalla äänellä: "Hello sister! Hello!" Heillä on erilaisia – samanlaisia tarinoita. He haluavat käydä koulua, mutta kirjat, kynät, paperit ja kengät puuttuvat. Sekä tärkein eli ruoka. Puolet tästä 60-miljoonaisesta kansasta elää nälkärajan alapuolella.

Seison väkijoukon keskellä – uteliaitten katseitten ristitulessa. Pieni, tuskin kouluikäinen tyttö kiinnittää huomioni. Hän ei tee mitään, katsoo vain. Hymyn takana vakava katse. Pienen pieni käden liike on kuin kurkotus kosketusetäisyydelle. En tiedä tytön tarinaa, mutta tiedän, että tämän maan kaupungeissa elää tuhansia katulapsia. Ehkä tämä tyttö menee kotiin vanhempiansa luo, mutta en voi olla varma. Pienen käden hipaisu pyytää ottamaan syliin, turvaan, suojaan.

Illan hämärtyessä katselen majaan parvekkeelta alas vuorenrinnettä. Puutarhassa, parvekkeen alla seisoo 10-vuotias poika. Hän on kävellyt koko päivän perässämme kerjäten. "Sinä olet rikas. Sinun pitää auttaa." Vaikka riisuisin itseni alasti ja jakaisin kaikki vaatteeni, ei se riittäisi. Vaikka paastoaisin lopun elämäni ja jakaisin ruokani heille, ei se riittäisi. Tämä köyhyys ahdistaa. En voi auttaa kaikkia, mutta saan antaa sen, mitä voin.

Perjantai 2.3.

Vierailu vastakohtaisuuksien maassa pysähdytti ja kosketti. Oli vuoristoa ja tasaista. Oli kaunista ja rehevää tai toisaalla kuivaa ja karua. Eroosion aikaansaannokset näkyivät. Suurkaupungin vilinästä, pölyn ja lian keskeltä avautui toisenlainen maailma kuin maaseudun vihreydessä vuoris-

Jatkoa sivulta 90

tossa tai savannin hiljaisuudessa ja tasaisuudessa.

Kohtasimme vaatimattomasti toimeentulevia ihmisiä, sairaita, likaisia, meidän näkökulmastamme syrjäytyneitä. Mutta eivät he syrjäytyneitä olleet, vaan kauniita, komeita, ylväitä, kirkkaasti silmiin katsovia, kyseleviä ja uteliaita. Oppineisuus ja sivistyneisyys sekä toisaalta luku- ja kirjoitustaidottomuus kohtasivat.

Länsimainen kellon seuraaminen ja afrikkalainen auringon mukaan eläminen kulkivat rinnakkain. Meidän mittalamme mitaten tulevaisuus Etiopiassa tuntuu vaikealta. Kuitenkin ihmisistä huokui vahva usko ja toivo elämään. Aina kun on elämää, silloin on toivoa.

Sunnuntai 4.3.

On aika lähteä takaisin lumiseen Suomeen. Aavistelimme lähtiessämme, että matka muuttaisi meitä, mutta emme tiedä miten. Emme tiedä vielä.

Moni asia on koskettanut, laittanut liikkeelle sisimpiä tunteja. Silmiemme edessä on ollut tämä kaunis maa ja kansa. Mitä voimme oppia näiltä ihmisiltä ja mitä me voimme vastavuoroisesti antaa ja opettaa heille?

Kairon, Frankfurtin ja Kööpenhaminan kautta Addis Abebasta Helsinkiin. Kööpenhaminasta lentokoneeseen tuodaan olympiatuli. Monenlaisia toivon kipinöitä näkyy olevan matkalla.

1. Päiväkirjamerkinnoista löydät monenlaisia asioita niin kuurojen, prostituoitujen kuin pienten lastenkin elämästä. Mitä voimme oppia heiltä? Mitä voimme opettaa heille?

2. Miten vastavuoroisuus ja kumppanuus käytännössä toimii? Miten esimerkiksi pieni kummilapsi voi vastata kirjeeseen silloin, kun isän koko päivän palkka menee kirjepaperin, kuoren ja postimerkin ostoon? Suosittaisiko suomalainen isä antamaan päivän palkkansa yhteen kirjeeseen?

Vieraisiin oloihin tottuu vähitellen. Kun palaa takaisin kotimaahansa, ei kaikki olekaan enää tuttua.

Tunnelmapaloja heti Suomeen muuton jälkeen

Irja Aro-Heinilä

– Katso, miten pieniä nuo puut ovat!

Istuimme suomalaisessa bussissa, joka tuntui uskomattoman viihtyisältä ja puhtaalta. Lähes tyhjässä bussissa täytyi puhua kuiskaamalla, sillä kaikki oli niin juhlallista. Tienvierustan puut näyttivät pystyssä seisovilta tulitikuilta. Afrikkalaisen melko tavallisen puun ympärysmitta on parisen metriä ja kun katsellaan savannilla kasvavia apinanleipäpuita, ympärysmittaan voi lisätä yhden nollan.

• • •

– Miten vähän täällä on väkeä!

Helsinki kuhisi parhaimmassa viireessään. Turistit kansoittivat kadut ja paikallisetkin olivat jo alkaneet kesälomien jälkeen työnsä. Silti Helsinki näytti autiolta, sillä Afrikassa ihmisiä riittää joka paikkaan. Siellä on aivan turha toivo pysäyttää auto rauhallista kahvihetkeä varten omasta mielestä aution tien viereen. Alle kahden minuutin ympärillä on jo parinkymmenen hengen katseleva piiri.

• • •

– Ihanaa olla suomalainen, jonka molemmat kädet saavat tehdä kaikkea työtä!

Kauppatorin herkulliset silakat houkuttivat. Istahdin syömään niitä rannan kiville. Lokit kaartelivat paikalle. Ihana suomalainen kesä, maukkaat silakat, ja minä nautin kaksin käsin syömisestä. En välittänyt yhtään

kummalla kädellä kosketin ruokaa tai panin sitä suuhuni. Jälkiruoaksi ostin karviaisia. Huomasin nauttivani myös ojentaessani rahaa vasemmalla kädellä. Tansanialainen pitää vasentaan saastaisena. Sille on varattu yksi ainut tehtävä, joka toteutuu silloin, kun kyykitään helpottamassa ihmisen oloita.

• • •

– Onko tämä rahaa?

Kaupan kassalla käteeni tipautettiin jotain pientä sälekettä, yhden numeron sisältäviä kolikoita. Ei tuntunut rahalta. Olinhan jo tottunut ostamaan muutaman tomaatin sadoilla yksiköillä ja kuluttamaan satatuhatta noin vain. Oli vapauttavaa olla yksi muiden joukossa, kukaan ei huudellut perään "valkoisista" eikä vaatinut mitään sen tähden, että olin toisen värinen.

• • •

Hyppäsin ratikkaan, helppoa. Astuin linja-autoon, yllättä. Illan suihku, tai vaallista. Sain hengittää suihkussa kaikessa rauhassa, suu sai olla vaikka auki, jos tuntui siltä. Ei ollut väliä, vaikka vettä meni suuhunkin. Vettä riitti ja se oli puhdasta. Join sitä suoraan suihkusta ja olin kiitollinen, että olimme selvinneet hengissä kotiin.

Suomi, syksyllä 2000

Liikkuvat talot

Eveliina Kovelu

Komi, Venäjä

Yksi hupaisa näky täällä Komissa ovat liikkuvat talot. En tiedä mihin ne ovat menossa, en ole kysynyt. Kas, kun täällä on paljon vanhoja hirsitaloja.

Joku rakennusmies sanoi: "Hirsi painuu". Ehkä se on niin. Joka tapauksessa täällä on monta taloa, jotka ovat kuin liikkeellä. Ne ovat vinossa yhteen sun toiseen suuntaan. Joissakin taloissa ikkunat ovat jo maan tasalla. Toisissa on kaikki a i v a n kenossa.

Olen miettinyt, miltä vinoissa taloissa mahtaa sisältäpäin näyttää. Onko elämä niissä kuin laivassa, joka on pysähtynyt yhteen aaltoon? Onko niiden sisällä yritetty suoristaa lattiaa tai laitettu hyllyt seinillä suoraan, vai miten? En ole päässyt liikkuvaiseen taloon kurkistamaan, mutta kyllä niissä asutaan.

Asun nykyisin aivan kaupungin pohjoislaidalla kerrostaloalueella. Isoja yhdeksänkerroksisia taloja ympäriämpäri tätä aluetta. Keskustaan on puolen tunnin matka kävellen ja bussilla. Mutta 10-0 tämä koti voittaa Pie-

tarin lähiöasumisen. Ikkunoistani näen sentään talojen lisäksi metsää. Bussit kulkevat tiheään. Kotini sijaitsee aivan päätepysäkin vieressä, joten aina saa paikan autossa.

Lähellä on hyvä tori sekä hyvä ruokakauppa. Asuntoni on kolmannessa kerroksessa, joten sekä lämpimän että kylmän veden tulo on taattu. Ylimmissä kerroksissa asuvilla on vähän ongelmia veden suhteen.

Ikkunoista aluksi hieman veti. Kävin ostamassa tiivistenauhaa. Ostin 20 metriä ja ajattelin, että tulikohan hieman liioiteltua. Mutta sitten jouduin ostamaan vielä toiset 20 metriä saadakseni tuulen aisoihin. Nyt se pysyy suunnilleen ulkona.

Muuton jälkeen kotiutumiseen meni jonkin aikaa. Kuinka onkin, että oudot hajut ja lattioiden narinat tuntuvat aluksi kuin kiusanteolta. Niiden kanssa on miteltävä. Näytettävä, että me kuulumme yhteen. En ole tunkeilija, vaikka ne sitä yrittävät vakuuttaa.

Kiertokirje 11.11.2001